

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

89 Ista beneficia re dispensare docebit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DISTINCTIO LXXXIX.

Omni a quoque sua oportet Episcopum bene esse praeposatum, ut quadam modo quodammodo sua dispensationis argumenta sumantur. In dispensatione vero ecclesia hanc regulam observandam non verit, ut nulli quantumlibet exercitatis persona duo simul officia committat: neque secularibus viris res ecclesiasticas gubernandas committat.

C. I. ¶ Unus persona duo non committatur officia.

Unde Gregorius I scribit omnibus Episcopis.

Singula b ecclesiastici juris officia singulis quibusque personis singulariter committi jubemus. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent; ita in ecclesiae corpore secundum veridicam Pauli * sententiam, in uno eodemque spiritu, alii conferendum est hoc officium, alii committendum est illud: neque uni quantumlibet exercitatis personae uno tempore duarum rerum officia committenda sunt: quia si totum corpus est oculus, ubi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diversa officia, & robur corporis servat, & pulchritudinem repraesentat; ita varietas personarum per diversa nihilominus officia distributa, & fortitudinem & venustatem sanctae Dei ecclesiae manifestat. Et sicut indecorum est, ut in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio; ita nimirum noxium, simulque turpissimum, si singularium ministeria personis totidem non fuerint distributa.

I ¶ Gregorius I Caput hoc a collectoribus ita citatur, quasi sint verba alicuius epistole B. Gregorii. Verum a Ioanne diacono lib. 2. vite eiusdem sancti Pontificis, num. 54. sic referuntur. Singula ecclesiastici juris officia singulis quibusque personis singulariter committi debere dicebat; afferens, quia sicut in uno, &c. Ex eo autem nonnulla sunt emendata.

C. II. ¶ Quilibet Episcopus vicedominum & aconomum habeat.

Item Gregorius Anthemio subdiacono, lib. 9. epist. 86.

¶ Volumus, & ut frater noster Paschasius, & vicedominus sibi ordinem, & majorem domus: quatenus possit vel hospitibus supervenientibus, vel cautis, quae eveniunt, idoneus, & paratus existere. Si vero & negligentem eum prospicis, & ea, quae diximus, implere differentem; omnis clerus eius adhiberi debet, ut communi consilio ipsi eligant, quorum personae ad ea, quae praediximus, valent ordinari.

Hinc colligi potest archidiaconi electionem a cuncto clero, si Episcopus negligens vel differens fuerit, canonice fieri posse. Officium vicedomini est, Episcopatum a disponere.

I ¶ Hinc ¶ Verba haec usque ad vers. officium, absunt a plerisque vetustis exemplaribus.

C. III. ¶ Quod sit officium vicedomini.

Unde Gregorius Clementina patrice, lib. 1. epist. 11. post alia.

Diaconum e verò Anacolum, quem ad nos dirigi poposcistis, hoc nos facere non posse, causa magis inodus, quam rigoris austeritas fecit. Vicedominum enim eum constituimus, cuius arbitrio Episcopium committimus disponendum.

C. IV. ¶ De eodem.

Item ex concilio Chalcedonensi, c. 26.

¶ Via f in quibusdam ecclesiis, sicut ad nos pervenit, sine aconomo Episcopi res ecclesiasticas tra-

a 1. Tim. 3. b Poly. l. 4. tit. 23. Ansel. l. 7. c. 108. 100 p. 6. c. 344. * Rom. 12. c Poly. l. 4. tit. 22. Ansel. l. 6. c. 145. d Episcopium. e Ansel. lib. 7. c. 77. f 16. q. 7. c. quoniam in quibusdam Ansel. lib. 6. c. 144. Poly. l. 4. tit. 22. Densel. l. 7. p. 4.

stant, placuit omnes ecclesias habentes Episcopos etiam aconomum habere de proprio clero, qui gubernet ecclesiae res cum arbitrio sui Episcopi: ut non sine testimonio sit gubernatio ipsarum rerum ecclesiasticarum, & ex hoc eveniat res ejusdem ecclesiae dispergi, & sacerdotali dignitati obrectatio generetur. Si vero quis hoc non observaverit, divini subiaceat regulis.

¶ Hic idem canon refertur infra 26. quast. 7. c. quoniam in quibusdam. ex versione Dionysii. Hic enim est ex prisca, quae extat in collectione Isidori.

C. V. ¶ Secularibus viris res ecclesiastica non committantur.

Item Gregorius Ianuario Cavallano Episcopo, lib. 7. epist. 66.

Indicatum a est nobis, quod laicis quibusdam curam vestri patrimonii commiseritis, b qui postmodum in rusticorum vestrorum depradationibus, atque i fatigationibus fuerint deprehensi, & reddere res, quas indecenter retinent habitas, quasi suae ditionis, quippe vestra non suppositi curationi, postponent, vobisque despiciant actuum suorum reddere rationem. Quod si ita est, districte a vobis discuti convenit, atque inter eos, ecclesiaeque vestrae rusticos causam examinare subtilius. Et quidquid in eis fuerit fraudis inventum, cum poena legibus statuta reddere compellantur. De extero vero cavendum a fraternitate vestra est, ne secularibus vicis, atque non sub regula nostra degentibus, res ecclesiasticae committantur, sed probatis de vestro officio clericis. In quibus, si quid reperiri poterit pravitatis, ut in subditis, emendare quod illicite gestum fuerit, valeatis: quod 2 videlicet apud vos habitus sui officium magis convenienter administrent, quam accuset.

1 ¶ Atque fatigationibus ¶ In plerisque manuscriptis legitur, atque ex fatigationibus: in editionibus epistoliarum B. Gregorii, atque per hoc & fatigationibus: in uno autem versione eandem epistoliarum codice, atque per hoc ex fugationibus.

2 ¶ Quod videlicet ¶ Apud B. Gregorium legitur, quos apud vos habitus sui magis officium commendat, quam exulet.

3 pars. Propterea etiam, vel favore sibi conjunctis, ecclesiastica officia Episcopus committere non audeat.

C. VI. ¶ Ecclesiastica officia non committat Episcopus propinquus, vel facinore conjunctus.

Unde in Toletano concilio, 10. cap. 3. legitur.

Decenter omnibus placet, & in praesenti tale rescindere factum, & non esse de extero faciendum. Quicunque igitur pontificum deinceps aut sanguine propinquus, aut favore personis quibuscumque sibi conjunctis d talia lucra e commendare tentaverit, ad suum nefandae praesumptionis excidium, & quod justum fuerit, deo cetur in irritum, & qui ordinaverit, annuae excommunicationi subiaceat. Quae vero ablata fortasse fuerint, ab eo, qui tulerit, reddantur in duplum.

¶ Porro ipsa officia quare ita sint distinguenda, & non uni personae omnia committenda, ex auctoritate Gregorii & Bonifacii Papae datur intelligi, qui se ajunt.

¶ Caput hoc penè si saem verbis legitur in epistola Bonifacii secundi ad Eulatum, & Gregorii primi ad Episcopos Galliarum, l. 4. epist. 32. Sic quoque, in aliis epistolis B. Gregorii multa leguntur, quae in scriptis superiorum Pontificum habentur.

C. VII. ¶ Graduum & ordinum distributio, ecclesiasticam unitatem conservat.

Ad hoc dispensationis f divinae provisiō gradus diversos, & ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhibent, & potiores

a Ansel. l. 6. c. 146. b committentes. orig. c Nam quisquis. orig. d devinitis. orig. e al. loca. f al. dispositio.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

minoribus dilectionem impenderent, vera a concordia fieret, & ex diversitate contextio, & recte officiorum generetur administratio singulorum. Neque enim universitas alia poterat ratione subsistere, nisi hujusmodi magnus eam differentia ordo servaret. Quia vero quaeque creatura in una, eademque qualitate gubernari, vel vivere non potest, caelestium militiarum exemplar nos instruit: quia dum sunt Angeli & sunt Archangeli, liquet, quia non sunt aequales, sed in potestate & ordine (sicut nobis) differt alter a altero.

DISTINCTIO XC.

Lirigosus quoque prohibetur ordinari, quia qui sua potestate discordantes ad concordiam debet attrahere, qui oblationes dissidentium prohibetur recipere, nequaquam litigandi facilitate alios ad dissidium debet provocare.

C. I. ¶ Clerici discordes deiciantur, vel revocentur ad concordiam.

Unde in concilio Carthaginensi quarto, c. 39. legitur.

Dissidentes a clericis Episcopus vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat: inobedientes synodus per audientiam damnet.

C. II. ¶ Dissidentium fratrum, in ecclesia oblationem dona non recipiantur.

Item ex eodem, c. 53. & 94.

Oblationes e dissidentium fratrum neque in sacratio neque in gazophylacio recipiantur. Similiter. f. ¶ Dona eorum, qui pauperes opprimunt, a sacerdotibus refutanda sunt.

C. III. ¶ Extra ecclesiam esse probatur, qui pacem cum proximo non habet.

Item Cyprianus de unitate ecclesiae.

Neque g ad Cain munera respexit Deus. Neque enim pacatum habere Deum poterat, qui cum fratre pacem per zeli discordiam non habebat. Quam sibi igitur pacem promittunt inimici fratrum? quae sacrificia celebrare se credunt amuli sacerdotum? An secum esse Christum, cum collecti fuerint, opinantur, qui extra Christi ecclesiam colliguntur? Tales etiam si occisi in confessione nominis fuerint, macula ista, nec sanguine abluitur. Inexpiables, & gravis culpa discordiae nec passione purgatur.

C. IV. ¶ Murmurantes a fratrum unitate alieni efficiantur.

Item ex octava synodo.

Alienus sit a fratrum unitate, qui murmurat, & opus eius abiciatur, qui murmurans i extiterit: ne pacem murmurantium incurrat: de qua Apostolus h dicit. [Neq; murmuraveritis, sicut quidam murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.] juxta 2 mensuram itaq; operis peccator (quod in hac sententia Apostoli plenius declaratur) sacerdotis iudicio poeniteat.

In libello B. Basilii de institutis monachorum Rufino interprete (qui nuper Coloniae cura regula B. Benedicti est impressus) cap. 42. in ultima responsione habetur prima pars hujus capituli usque ad ver. abiciatur.

1 ¶ Qui murmurans.] Eiusdem libelli, cap. 50. penultima interrogatio sic habet. Si vero etiam quis murmuret propter eicam, quae erga eum sententia servabitur? Resp. Ea, quae circa eos, qui murmuraverunt in deserto. Dicit enim Apostolus [neq; murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.]

a Una concordia ferretur ex diversitate contextio. orig. b aequalitate. Bon. c al. unus. d Burch. lib. 2. cap. 215. Ivo p. 6. c. 299. e Burch. l. 4. c. 38. & 39. Ivo p. 2. c. 47. & 48. f Infrā, c. eorum. g Burch. l. 9. cap. 53. & 54. Ivo p. 13. cap. 25. & 13. Ex concilio Moguntino. h 1. Cor. 10.

2 ¶ Juxta.] Hac pars non habetur in eo Basilii loco. Burchardum vero & Ivoem (a quibus citatur ex concilio Moguntino) sic legitur, juxta mensuram, opusque peccati, quia in hac sententia, &c.

C. V. ¶ Corripiantur, qui rixas & contentiones amant. Item ex eodem.

Si quis monachus i b contentiones, vel rixas amaverit, vel manifestum convicium fratri intulerit, juxta arbitrium rectoris, modumque peccati, diuturna expulsiō poenitentia. Item c. ¶ Qui contentiosus, aut amantissans extiterit, secundum arbitrium prioris tamdiu 2 poeniteat, quamdiu culpa qualitas extat.

1 ¶ Si quis monachus.] Hanc priorem partem Burchardum & Ivo citant ex concilio Agathensi, in quo etiam habetur ex eodem librorum sexdecim, lib. 5. cap. 22. abest autem fere ubique, etiam multo Gratiani exemplaribus, 700, monachus.

2 ¶ Tamdiu.] Apud Burchardum, & Ivoem (qui citant hanc partem posteriorem ex Moguntino, habetur autem in libro poenitentiarum Patrum, c. 96. ex statuto seniorum) legitur, ita poeniteat, qualiter culpa qualitas extat.

C. VI. ¶ Dissidentes Episcopi ad concordiam redire cogantur.

Item ex concilio Carthaginensi IV. cap. 28.

Dissidentes a Episcopos, si non timor Dei, synodo reconciliet.

C. VII. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 26.

Studendum e est Episcopis, ut dissidentes fratres a clericos, sive laicos, ad pacem magis, quam ad iulium coercent f.

C. VIII. ¶ Non recipiantur dona eorum, qui pauperes opprimunt.

Item ex eodem, cap. 94.

Eorum g qui pauperes opprimunt dona a sacerdotibus sunt refutanda.

C. IX. ¶ A catu alienentur fidelium, qui ad concordiam redire contempnunt.

Item ex concilio Agathensi, cap. 31.

Placuit b etiam, ut (sicut pierung; fit) quicumque ab aut longinqua inter se lite dissenserint, & ad pacem revocari diuturna i obstinatione nequiverint, a sacerdotibus civitatis primitus arguantur. Qui si inimicitias ponere perniciose intentione noluerint, de ecclesiae iustissima excommunicatione pellantur.

C. X. ¶ Inedus maceretur acerrimis, qui fratri suo reconciliari noluerit.

Item Fabianus Papa.

Si quis i contristatus noluerit reconciliari fratri suo satisfaciente eo qui contristavit, acerrimis maceretur inediis, usque dum gramenti animo satisfactio concipiatur.

C. XI. ¶ Episcopi ad pacem firmiter tenendam vicissim sibi consilium & auxilium praestent.

Item Innocentius secundus.

2 **P**recipimus, i ut Episcopi ad solum Deum & liberos rem populi habentes respectum, omni tepiditate remota, ad pacem firmiter tenendam mutuum sibi co-

a In regula Isidori, cap. 17. Burch. l. 10. c. 62. Ivo part. 13. cap. 13. b abest a multis exempl. c In libr. sententiarum Patrum, c. 96. ex statuto seniorum. Burch. l. 10. c. 13. Ivo p. 13. cap. 14. d Burch. l. 1. c. 62. Ivo p. 5. cap. 172. e Burch. lib. 2. cap. 101. Ivo p. 5. cap. 101. f cohortentio. vera lectio. g Sup. ead. oblationem. Burch. lib. 2. c. 39. Ivo p. 2. cap. 48. h Burch. lib. 10. c. 61. Ivo p. 13. c. 62. i ad divina intentione. k Burch. l. 10. c. 59. Ivo part. 13. c. 66. ex Fabiano. l In concil. Lateranen. c. g. extra de treuga, & pace. c. 1. l. 1. precipimus, ex Alex. 3.

